

SKAITMENINĖS INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS

KAM JO REIKIA IR KAIP JO SIEKTI?

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS
TARNYBA

Ko tikėtis?

- 9.30 – 11.10 Skirtingos skaitmeninės informacijos vartotojų patirtys internete
- 11.10 – 11.30 Kavos pertrauka
- 11.30 – 13.00 Informacijos pritaikymo teisinis reglamentavimas, nauda ir gerieji pavyzdžiai
- 13.00 – 13.45 Pietūs
- 13.45 – 15.10 Praktinių įgūdžių lavinimas rengiant visiems prieinamą skaitmeninį dokumentą (I)
- 15.10 – 15.30 Kavos pertrauka
- 15.30 – 16.45 Praktinių įgūdžių lavinimas rengiant visiems prieinamą skaitmeninį dokumentą (II)

Mokymų įrankis

Vartotojų ypatumai gali būti nulemti:

- Negalios;
- Amžiaus;
- Laikinių ar progresuojančių sveikatos būklių;
- Ribojančių (neatitinkančių vartotojo poreikių) situacijų.

Skaitmeninės informacijos vartotojai

- Regėjimo negalia
- Klausos negalia
- Intelektų negalia
- Amžiaus nulemtos kliūtys
- Kalbos nulemtos kliūtys

Klausos negalia

Kliūtys

- garsinis turinys, neturintis aiškių antraščių bei subtitrų;
- grotuvai, neturintys galimybės pasirinkti titrus ir/ar reguliuoti garsą;
- grotuvai, neturintys galimybės pasirinkti subtitrų teksto dydžio, šrifto ar spalvos;
- mobiliosios programėlės ir internetinės paslaugos, besiremiančios sąveika balsu;
- aktualiausios ir (ar) sunkiai suvokiamos tekstinės informacijos paaiškinimo gestų kalba bei lengvai suvokiamu formatu nebuvimas;
- sudėtingas tekstas;
- nenurodyti „Skype“ ar kitos vaizdinio bendravimo programėlės kontaktai.

Prisiminkime

- Aiškios turinio antraštės;
- Vaizdinio ir garsinio turinio subtitravimas;
- Galimybė pasirinkti subtitrų spalvą, šriftą ir jo dydį;
- Aukštos kokybės garso takelis, suteikiantis galimybę jį aiškiai atriboti nuo foninio triukšmo;
- Aktualios ir/ar sunkiai suvokiamos tekstinės informacijos pateikimas lengvai suvokiamu formatu bei jos vertimas į gestų kalbą.
- Nurodykite Skype ar kitos vaizdinio bendravimo programėlės kontaktai.

Gerasis pavyzdys:

ABOUT US

[Our values](#) | [Our statutes](#) | [Strategic Framework 2017](#) | [Our members](#) | [Our board](#) | [Financial Information and Transparency](#) | [Our Secretariat - Contact us](#) | [Work with us](#)

An independent Non-Governmental Organisation (NGO)

The European Disability Forum (EDF) is an independent NGO that defends the interests of 80 million people with disabilities in Europe.

Persons with disabilities

We bring together representative organisations of persons with disabilities from across Europe.

Promoting disability rights

We were created in 1996 by our member organisations to ensure that decisions at the European level concerning persons with disabilities are taken with and by persons with disabilities.

This is a video in sign language explaining what EDF is

Intelektu negalia

Kliūtys

- sudėtingas interneto svetainės išdėstymas, įmantrus dizainas apsunkina navigaciją, reikalingos informacijos suradimą ir naudojimą;
- sudėtinga tekstinė informacija, ilgos teksto ištraukos be jokių grafinių jį paaiškinančių priemonių, specifiniai terminai, ilgi sudėtiniai sakiniai, kt.;
- judantys svetainių elementai, mirgantis fonas ar foninis garso įrašas, kurių negalima išjungti.

Prisiminkime

- aiškiai suplanuotas ir išdėstytas turinys, paprastas svetainės pagrindinis meniu;
- nuoseklus mygtukų, langelių ir kitų turinio dalių ženklavimas bei paaiškinimas;
- nuorodos, kurios informuoja, kur bus nukreiptas naudotojas, galimybė matyti, kurioje svetainės dalyje naršoma;
- skirtingi svetainių naršymo būdai, pvz., pagrindinis meniu, paieškos langelis, teminės skiltys, kt.;
- galimybė išjungti mirgantį foną, foninį garsą ar kitus dėmesį blaškančius ir suvokimą apsunkinančius elementus.

Prisiminkime

- Pagrindinis šios grupės poreikis – lengvai suvokiamu formatu pateikiama tekstinė informacija, papildoma grafinėmis priemonėmis, iliustracijomis.
- Šis poreikis pagrindinis ne tik pažintinių gebėjimų ypatumų turintiems, bet ir:
 - senjorams,
 - nelietuvių kilmės, ar mažesnio raštingumo žmonėms,
 - kurtiesiems,
 - neurologinės prigimties mokymosi ypatumų turintiesiems (pvz., disleksija, disgrafija, diskalkulija),
 - kai reikia apžvelgti didelį kiekį info.

Teksto paprastinimo metodai

Skiriami du teksto supaprastinimo lygmenys:

- lengvai suprantamo teksto parengimas (alternatyvus formatas);
- kalbinis supaprastinimas.

Lengvai suprantamo teksto metodas

- Tekstą papildantis/paaiškinantis paveikslėlis
- Tekstas – dešinėje
- Tekstas – pasteliniam fone palengvina skaitymą

Sprendimai, susiję su tėvyste / motinyste

Ana – jauna besilaukianti moteris su negalia. Jai buvo reikalinga parama priimant sprendimą gimdyti.

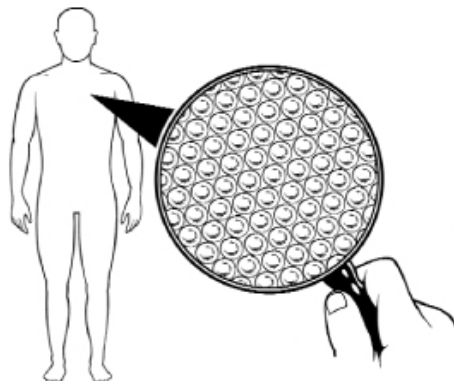
Anai buvo reikalinga pagalba priimant eilę sprendimų – nuo savo teisės tapti motina apgynimo iki socialinių tarnybų įtikinimo neatimti iš jos kūdikio.

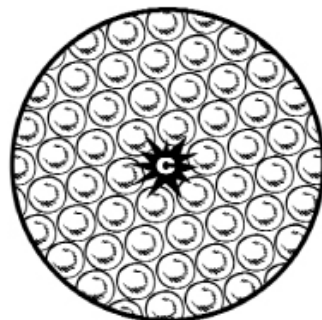
Anai taip pat reikėjo rasti gyvenamąją vietą, pagelbėti santykiuose su kūdikio tėvu bei mokantis kaip būti motina.

What is cancer?

Your body is made up of lots of tiny pieces called cells.

Sometimes these cells can go wrong.

One cell might go wrong which can affect other cells and turn into a lump. This is called a **tumour**.

Teksto redagavimas

Netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant gali atsirasti, atsiranda ar galėtų atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas tam tikro amžiaus, tam tikros lytinės orientacijos, negalios, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų asmenims.

Teksto redagavimas

Netiesioginė diskriminacija pasitaiko tuomet, kai iš pirmo žvilgsnio atrodo, jog visi žmonės turi vienodas galimybes ir yra vertinami vienodai, tačiau egzistuoja sunkiai pastebimos privilegijos arba nuostatos dėl konkretaus pagrindo (amžius, lytis, etninė priklausomybė ir kt.). Pavyzdžiui, auklių darbui priima moteris.

Teksto redagavimas

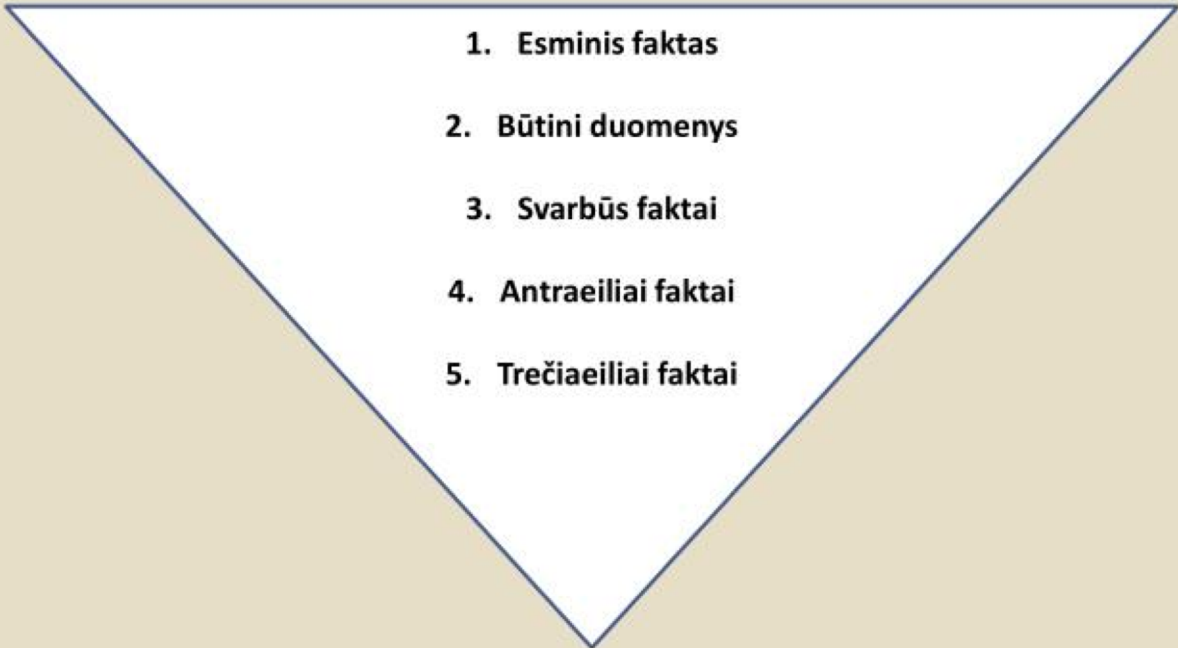
- **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys (diskriminacija), kai dėl amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

Teksto redagavimas

- Priekabiavimas – tai situacijos, kai dėl tam tikro žmogaus tapatybės bruožo (pvz., lyties, negalios, kilmės) elgiamasi nepagarbiai, žmogų žeminant ar bauginant.

Žinutės rengimas

Apversta piramidė

-
1. Esminis faktas
 2. Būtinis duomenys
 3. Svarbūs faktai
 4. Antraeiliai faktai
 5. Trečiaieiliai faktai

Žinutės rengimas. Esminė informacija

- Savivaldybės administracija ir VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra 2018 m. gegužės 30 d. pasirašė iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto Nr. 09.1.3-CPVA-R-705-61-0008 „Lopšelio-darželio „Kregždutė“ modernizavimas“ sutartį.
- Projekto tikslas – padidinti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą bei kokybišką paslaugų teikimą. Atsižvelgiant į kintančius vaikų poreikius, o taip pat į kompleksinį ir šiuolaikinį ikimokyklinio ugdymo pateikimo turinį, tam, kad būtų auginama karta, atitinkanti sumanios, kūrybiškos ir darnios visuomenės principus, būtina didinti ikimokyklinio ugdymo veiklos efektyvumą vaikų lopšelyje-darželyje „Kregždutė“ modernizuoti ir aprūpinti priemonėmis, skatinančiomis vaikų kūrybiškumą ir savireguliaciją.
- Projekto įgyvendinimo metu siekiama ne tik pagerinti pastato fizines savybes, bet ir esminių ugdymui skirtų erdvių pertvarkymo, pritaikant jas šiuolaikinių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymui, sukuriant jaukią, kūrybiškumą ir pažinimą skatinančią erdvę.
- Įgyvendintas projektas pagerins mieste teikiamų viešųjų paslaugų prieinamumą, kokybę ir kartu prisidės prie savivaldybės bei kitų strateginių dokumentų nuostatų, tikslų ir uždavinių įgyvendinimo.

Regėjimo negalia

Kliūtys

- Netinkamas kontrastas;
- Netinkamas šriftas ir/ar jo dydis;
- Nesistemingas teksto lygiavimas;
- Spalvoto grafiko vaizdavimas;
- Puslapio struktūros neišlaikymas didinant tekstą;
- Dokumento informacijos suskaidymo antraštėmis nebuvimas;
- Iššokančios reklamos;
- Ilgi navigacijos blokai;
- Tekstas paveikslėlyje;
- Lentelės dizaino vardan.

Prisiminkime

- Ant balto lapo baltai nerašome, tiesa? Taigi parinkime kontrastingas fono ir teksto spalvas;
- 10-tas šriftas ganėtinai sunkiai įskaitomas net ir jums? Tai padarykite jį didesnį, nes mums tas pats su dvyliktu;
- Jeigu naudosite lygiavimą pagal abu kraštus, tai ir mes matysime tarpus, tačiau tai nepadarys teksto skaitymo patogesniu, bus atvirkščiai;
- Daltonikas nemato ne tik šviesoforo gatvėje, jis taip pat nematys spalvomis numarginto grafiko, kuriame stengėtės pavaizduoti gyventojų migracijos kreivę raudoname ekstremumo taške;

Prisiminkime

- Naršyklės leidžia išdidinti tekstą, bet svarbu, kad nesubyrėtų svetainės elementai;
- Antraštės yra neregio kasdieninė duona;
- Reklamos yra galvos skausmas ne tik jums, bet ir YPAČ mums;
- Vengti ilgų informacijos blokų;
- Tekstas paveikslėlyje neregiam neperskaitomas;
- Lentelės reikalingos statistikoms, ne dailei.

Prieiga prie interneto – žmogaus teisė

Informacija

- Įstatymai, informacija apie paslaugas ir kt. sritys

Paslaugos

- Mokesčiai, registracija, deklaracijos, prašymai, bilietai, švietimas ir t.t.

Jungtinių tautų Neįgaliųjų teisių konvencija

- Prieinamumas (9 straipsnis);
- Savarankiškas gyvenimas ir integracija į bendruomenę (19 straipsnis);
- Saviraiškos laisvė, laisvė reikšti nuomonę, galimybė gauti informaciją (21 straipsnis);
- Švietimas (24 straipsnis);
- Dalyvavimas politiniame ir visuomenės gyvenime (29 straipsnis).

ES Direktyva

Europos Parlamento ir Europos Tarybos Direktyva
dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių
ir mobiliųjų programų prieinamumo, 2016 metai.

Kas yra prieinamumas?

- Tai aplinkos ar paslaugos pritaikymas individualiems vartotojo poreikiams.
- Užtikrinamas bendradarbiaujant su tiksline grupe ir nuolat gaunant grįžtamąjį ryšį.

Kas yra prieinamumas?

„Valstybės narės užtikrina, kad viešojo sektoriaus institucijos imtųsi būtinų priemonių, jog jų interneto svetainės ir mobiliosios programos būtų lengviau prieinamos, užtikrindamos, kad šios svetainės ir programos būtų **suvokiamos, galimos naudoti, suprantamos ir tvarios.**“

Prieinamumo principai:

- **Suvokimas** – informacija ir vartotojo sąsaja turi būti pasiekiami visiems naudotojų pojūčiams (pvz., jei žmogus nemato, turinys turi būti nuskaitymas ekrano skaitymo programomis; jei vartotojas negirdi, informacija turi būti pateikta tekstu ir t.t.);
- **Valdymas** – interneto svetainė ir vartotojo sąsaja neturi reikalauti iš naudotojo veiksmų, kurių jis negali atlikti (pvz., negalima, kad valdoma būtų tik pele, reikia užtikrinti ir valdymą klaviatūra);
- **Suprantamumas** – informacija ir vartotojo sąsaja turi būti pateikta kuo paprasčiau (paprastas svetainės ar programėlės turinio išdėstymas, aiškus tekstas (daugiau apie tai rasite 4 vadovo skyriuje) ;
- **Lankstumas ir tvarumas** – turinys turi likti prieinamas naudojant bet kokias naršykles ar pagalbinę programinę įrangą net ir keičiantis technologijoms.

Kam taikoma?

Privaloma:

- Visoms viešojo sektoriaus institucijoms

Labai rekomenduotina:

- Privačioms įmonėms, teikiančioms visuomenines paslaugas (pvz., transporto, vandens, dujų, švietimo, sveikatos ir pan.)
- NVO teikiančioms paslaugas neįgaliesiems (valstybės perkamas paslaugas)

Kam netaikoma:

- Nacionaliniam transliuotojui
- Privačiam sektoriui
- NVO (neteikiantiems paslaugų žmonėms su negalia)

- Žemėlapiams
- Tiesioginiams garso ir vaizdo turiniui
- Archyvams, intranetui, ekstranetui ir kt.

Direktyvos mechanizmas

- Suvienodina teisinę bazę ir nustato vieningus prieinamumo reikalavimus (minimalus harmonizavimas)
- Įpareigoja įdiegti grįžtamojo ryšio mechanizmą, kuriuo priimami skundai ir reaguojama į prašymus
- Įpareigoja pateikti pareiškimą dėl prieinamumo ir nuolat jį atnaujinti

Pareiškimas dėl prieinamumo

Accessibility

Barcelona City Council's Barcelona website has taken account of the following measures to provide users with easier access to all its content and features:

Multi-browser

Pages can be viewed correctly on the several browsers used for the analysis (Mozilla, Internet Explorer, Safari and Chrome).

Consistent browsing

Website consistency is ensured, making browsing coherent on every page and offering a satisfying user experience.

Distractions

Interference such as content flickering, exaggerated blinking and sound that starts automatically is avoided.

Text images

Except for logos or trademark images, content is generally perfectly configurable, given that text images are avoided.

Headings

Page headings the portal and section to provide users with a context.

Colour contrast

The visual characteristics of the website (font, colour, background etc.) have been defined using the style guide. They comply with the WCAG 2.0 guidelines for contrast at Double A level.

Terminai

- **2018 rugsėjo 23 d.** Priimti visi reikiami teisės aktai ir Direktyva pradeda galioti;
- **2019 rugsėjo 23 d.** Direktyva pradedama taikyti nuo 2018 rugsėjo 23 d. paskelbtoms viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainėms;
- **2020 rugsėjo 23 d.** Direktyva pradedama taikyti iki 2018 rugsėjo 23 d. paskelbtoms viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainėms;
- **2021 birželio 23 d.** Direktyva pradedama taikyti viešojo sektoriaus institucijų mobiliosioms programoms.

Tarptautiniai standartai

- Pasaulinio saityno konsorciumo standartas (WCAG 2.1);
- Europos Standartas EN 301 549 Europos Standartas EN 301 549;
- Amerikos Reabilitacijos akto 508 skyriaus standartas (taikomas Jungtinėse Amerikos Valstijose).

Pasaulinio Saityno Konsorciumas (WCAG)

Pasaulinio
Saityno
Konsorciumas
–
prieinamumo
standartų
organizacija

17 New Success Criteria in WCAG 2.1

8

Mobile

5

Low Vision

4

Cognitive

Pasaulinio Saityno Konsorciumas (WCAG)

4 principai ➡ 12 gairių ➡ testuojami
sėkmės kriterijai

A - žemiausias lygis

AA - Direktyva

AAA - Direktyva + Lengvai suprantamas tekstas +
gestų kalba

Kokia skaitmeninio prieinamumo padėtis Lietuvoje?

- Informacinės visuomenės plėtros komiteto (IVPK) direktoriaus įsakymas „Dėl neįgaliesiems pritaikytų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinių **rekomendacijų** patvirtinimo“.
- Šiuo įsakymu į nacionalines taisykles **kaip rekomendaciniai** įtraukti Pasaulinio saityno konsorciumo reikalavimai
- IVPK vykdo vertinimą

Ką žinome apie pasirengimą įgyvendinti direktyvą Lietuvoje?

- Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas.
- Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašas.

Lietuvoje perkeltant Direktyvą bus laikomasi minimalių reikalavimų nuostatos

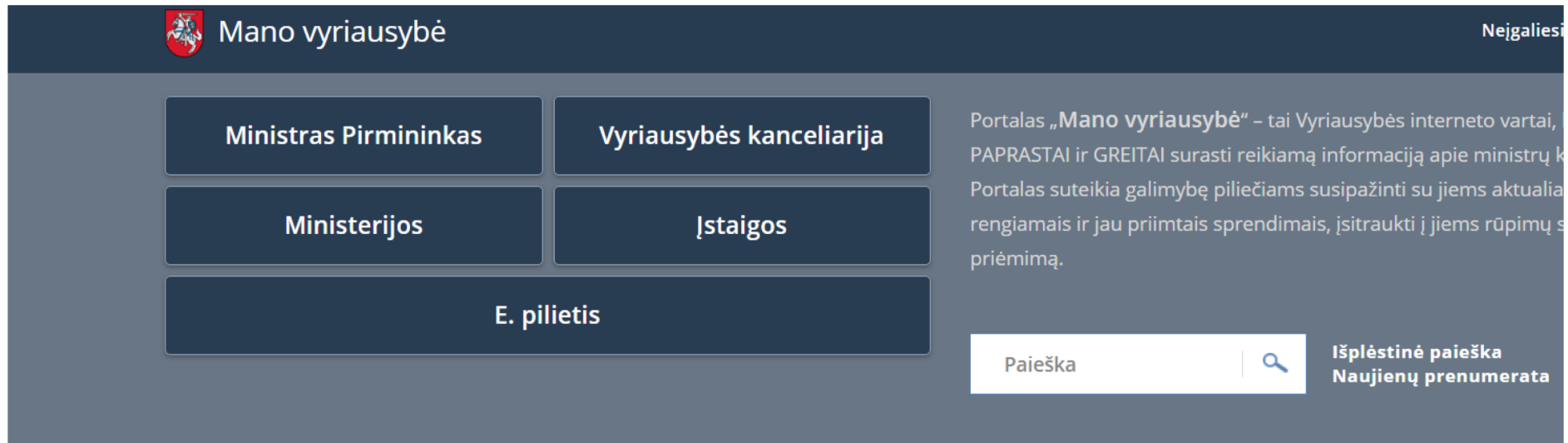
Kas įgyvendins Lietuvoje?

LR Ekonomikos ir inovacijų
ministerija(teisės aktai)

Informacinės visuomenės plėtros
komitetas (įgyvendinimas)

Mano vyriausybė

Aktuali informacija

Vyriausybės kalendorius
Vyriausybės narių darbotvarkės
Posėdžių ir pasitarimų darbotvarkės

Narystė EBPO

Žiniasklaidai
Kontaktai žiniasklaidai
Žurnalistų akreditacija

XVII Vyriausybė

Teisės aktų paieška
Priimti teisės aktai
Teisės aktų projektai

Atkurta Lietuvai 100

<http://lr.lt/lt/ministerijos>

Kas daro puslapį/programėlę prieinamą?

- Teksto ir fono kontrastas
- Interaktyvių elementų ryškumas ir aiškumas
- Aiški ir nuolat matoma struktūra

(pvz., Sveikatos paslaugos > rehabilitacija > masažai)

- Autentiškumo nustatymo/tapatybės patvirtinimo funkcija (ir garsinė)
- Suderinamumas su teksto skaitymo programomis

Kas daro puslapį/programėlę prieinamą?

- Aiškus puslapio dizainas
- Aiškūs skyrių pavadinimai
- Lengvai suprantamas tekstas
- Aprašyta grafika
- Titruoti vaizdo įrašai
- Aprašyti garsiniai įrašai
- Universalus valdymas

Kaštai ir nauda

- 2- 5 proc. brangiau;
- Investicijos į kompetencijas;

-
- Daugiau auditorijos – daugiau vartotojų/sklandesnis viešasis valdymas;
 - Labiau matomos svetainės paieškų sistemose.

Kaštai ir nauda

- Informacijos pateikimas vartotojui prieinamu formatu – tai informacijos rengėjo tinkamai investuotas laikas ir pinigai.
- Prieinama informacija – informuotu sprendimu grįsti asmeniniai pasirinkimai.
- Įgalinti žmonės – didesnė nauda visuomenei.

Gerieji pavyzdžiai

[Tell us what you think of GOV.UK](#)
[Take a short survey to give us your feedback](#)

[Close](#)

Welcome to GOV.UK

The best place to find government services and information
Simpler, clearer, faster

Popular on GOV.UK

- [Find a job](#)
- [Renew vehicle tax](#)
- [Log in to student finance](#)
- [Book your theory test](#)
- [Personal tax account](#)

[Benefits](#)

Includes eligibility, appeals, tax credits and Universal Credit

[Births, deaths, marriages and care](#)

Parenting, civil partnerships, divorce and Lasting Power of Attorney

[Business and self-employed](#)

Tools and guidance for businesses

[Childcare and parenting](#)

Includes giving birth, fostering, adopting, benefits for children, childcare and schools

[Citizenship and living in the UK](#)

Voting, community participation, life in the UK, international projects

[Crime, justice and the law](#)

Legal processes, courts and the police

[Disabled people](#)

Includes carers, your rights, benefits and the Equality Act

[Driving and transport](#)

Includes vehicle tax, MOT and driving licences

[Education and learning](#)

Includes student loans, admissions and apprenticeships

[Employing people](#)

Includes pay, contracts and hiring

[Environment and countryside](#)

Includes flooding, recycling and wildlife

[Housing and local services](#)

Owning or renting and council services

[Money and tax](#)

Includes debt and Self Assessment

[Passports, travel and living abroad](#)

Includes renewing passports and travel advice by country

[Visas and immigration](#)

Visas, asylum and sponsorship

[Working, jobs and pensions](#)

Includes holidays and finding a job

Gerieji pavyzdžiai

Documents

[Independent review of the Mental Health Act: interim report](#)

PDF, 475KB, 60 pages

[Easy Read interim report executive summary: independent review of the Mental Health Act](#)

PDF, 3.96MB, 20 pages

Details

Daugiau gerųjų pavyzdžių:

- <https://www.gov.uk;>
- <https://international.stockholm.se/;>
- <https://www.changepeople.org;>
- <https://www.britishcouncil.lt;>
- <http://thesum.ca/;>
- <https://8sidor.se/;>

Naudingi kontaktai:

- Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Ekonomikos ir inovacijų ministerijos – <https://ivpk.lrv.lt>;
- Lietuvos negalios organizacijų forumas – <http://www.inf.lt>;
- Lietuvos aklyjų ir silpnaregių sąjunga – <http://www.lass.lt>;